

Roald Dahl
A STOPPOS

Fordította:
Rácz Lívía

Rajz:
Kovács István Vilmos

Megjelent:
Rakéta Regényújság
1981./10. számában

Új kocsim volt. Izgalmas játékszer: 3,3 literes, nagy tengelytávolságú, hatalmas BMW. Maximális sebessége 200 km óránként, és félelmetesen gyorsult fel. Karosszériája halványkék volt, az ülések egy árnyalattal sötétebb, legjobb minőségű puha, valódi bőrből készültek. Az ablakokat és a tetőt gombnyomással lehetett le-fel húzni, és amikor kinyitottam a rádiót, az antenna kipattant, amikor meg elzártam, visszakúszott. Ha lassan hajtottam, a nagy teljesítményű motor türelmetlenül hörgött és morgott, de száz kilométer fölött a hörgés-morgás abbamaradt, és a motor gyönyörűségesen dorombolt.

Egyedül mentem Londonba. Csodálatos júniusi nap volt, a mezőkön gyűjtötték a szénát, és az út mentén virágozott a boglárka. Száztízrel hajtottam, kényelmesen hátradőlve az ülésen, amikor az út szélén megláttam egy embert, aki felfelé tartott hüvelykujjal kérte, hogy vegyem fel. Ráléptem a fékre, és megálltam mellette. Mindig felveszem a stopposokat. Ismerem az érzést: állni az út mentén, és figyelni az elrobogó kocsikat. Mennyire gyűlöltem annak idején azokat, akik üres kocsival tettek úgy, mintha meg sem láttak volna! Nagy, drága autók ritkán álltak meg. Mindig csak a kisebbek voltak hajlandók elvinni, azok a rozsdás, öreg tragacsok, amelyek már amúgy is tömve voltak gyerekeikkel, és a vezető csak ennyit mondott: „Azt hiszem, még egy kicsit összebb húzódnánk.”

A stoppos bedugta a fejét a nyitott ablakon, és megkérdezte: „Londonba tart, főnök?”

– Igen – feleltem. – Ugorjon be.

Beszállt, és elindultam.

Alacsony, patkányképű, szürke fogú emberke volt. Szeme sötét, fűrge és okos, mint a patkányé, a füle meg hegyes. Sapkát viselt, szürke zakóján óriási zsebek voltak. Igazán valami óriási, emberszabású patkányra emlékeztetett.

– London melyik részébe igyekszik? – kérdeztem.

– Csak keresztül a városon, aztán Epsomba, a lóversenyre.

Ma van a Derby.

– Csakugyan! Szívesen mentem volna én is. Szeretek fogadni.

– Én soha nem fogadok. Még a versenyt sem nézem. Hülyeség az egész.

– Hát akkor miért megy oda?

Nem tetszett neki a kérdésem. A patkányarc kifejezéstelenné vált. Nem felelt, csak az utat bámulta.

– Talán a gépek kezelésénél segít? – kérdeztem.

– Az még nagyobb hülyeség – felelte. – Nincs abban semmi élvezet. Egy idióta is meg tudja csinálni.

Elhallgattunk. Elhatároztam, hogy nem faggatom tovább. Eszembe jutott, hogy annak idején, amikor autóstoppal utazgattam, mennyire bosszantott, ha engem kérdezgettek. Hová megy? Miért megy oda? Mi a foglalkozása? Felesége van? Hát barátnője? Hogy hívják? Hány éves? És így tovább. De utáltam!

– Bocsásson meg – mondtam. – Igazán semmi közöm hozzá. De tudja, az a baj, hogy író vagyok, és a legtöbb író szörnyen kíváncsi természetű.

– Könyveket ír?

– Igen.

– Könyveket írni, az klassz – mondta. – Szakmunkának tartom. Én is szakember vagyok. Utálok azokat a pasasokat,

akik egész életükben valami rutinmunkát végeznek, amihez nem kell szakértelem. Érti, mire gondolok?

– Értem.

– Az élet titka: egy szakmát jól megtanulni, ami aztán fene nehéz dolog.

– Maga megtanult.

– Pontosan. Mind a ketten megtanultunk.

– Miért gondolja, hogy *én* értek a szakmámhoz? – kérdeztem. – Rengeteg a pocsék író!

– Ha nem értene hozzá, nem lenne ilyen kocsija. Jó csomó dohányba kerülhetett.

– Hát olcsó nem volt, az biztos.

– Mennyit tud?

– Kétszázat.

– Fogadok, hogy nem.

– Én meg fogadok, hogy igen.

– Az autógyárosok mind hazudnak. Ha az ember vesz egy kocsit, soha nem tud annyival menni, mint ahogyan mondják.

– Ez tud.

– Hát akkor taposson bele, és bizonyítsa be. Rajta, főnök, lássuk, mit tud.

Ghalfton St. Peternél csomópont van, de rögtön utána hosszú, egyenes, kétsávos autópálya következik. Ott ráléptem a gázra. A nagy kocsi úgy lendült előre, mintha kilőtték volna. Tíz másodperc múlva a sebességmérő már száznegyvenen volt.

– Remek! – kiáltotta. – Gyönyörű! Rajta, folytassa.

Teljes erővel nyomtam a gázpedált.

– Százhatvan! Százhetven... száznyolcvan... Tovább! Ne vegye le!

A belső sávban hajtottam, és úgy hagytam el az autókat, mintha álltak volna: zöld Mini, nagy, krémszínű Citroen, fehér Land-Rover meg egy narancssárga Volkswagen minibusz.

– Kétszáztíz! – ugrándozott utasom. – Rajta, kétszázhúszra!

Ebben a pillanatban hallottam meg a rendőrségi szirénát. Olyan hangosan szólt, mintha a kocsi belsejében üvöltött volna. Aztán egy motorbiciklis rendőr előzött meg bennünket a külső sávon, elénk vágott, és a rendőr felemelt karral megállított.

– Úristen! – kiáltottam. – Ezt most megkapjuk.

A rendőr legalább kétszáznegyvennel hajtott, és egy ideig eltartott, míg meg tudott állni. Végül lehúzódt az útpadkára, én meg mögéje álltam. – Nem is tudtam, hogy a rendőrségi motorosok ilyen gyorsak – szóltam csüggedten.

– Ez az – felelte utasom. – Ez is BMW. R90S. A leggyorsabb. Azért használják mostanában.

A rendőr leszállt a motorról. Lehúzta kesztyűjét, és gondosan az ülésre helyezte. Nem sietett. Már elkapott bennünket.

– Nagy baj – mondtam. – Csöppet sem tetszik nekem.

– Ne beszéljen többet, mint amennyi okvetlenül szükséges, érti? – tanácsolta a társam. – Csak üljön, és hallgasson.

Mint áldozatához a hóhér, úgy közeledett hozzánk a rendőr. Nagydarab ember volt, kék nadrágja megfeszült a combján. Motorrosszemüvegét feltolta a sisakjára, széles, vörös arca fénylett.

Mint rajtakapott iskolás kölykök vártuk érkezését.

– Vigyázzon! Olyan gonosz ez, mint az ördög – suttogta utasom.

A rendőr a nyitott ablakhoz sétált, és kezét a kormányra tette. – Mire ez a sietség? – kérdezte.

– Nem siettem, őrmester úr! – feleltem.

– Talán a hátsó ülésen egy hölgy ül szülési fájdalmakkal, és a kórházba viszi?

– Nem, őrmester úr.

– Vagy a háza gyulladt ki, és ki kell mentenie a családot a lángok közül? – A rendőr hangja veszedelmesen szelíd és enyelgő volt.

– Nem ég a házam, őrmester úr.

– Hát ha nem, akkor most nagy bajban van. Tudja-e, hogy mennyi a legnagyobb megengedett sebesség ebben az országban?

– Száztíz – feleltem.

– És lenne szíves közölni, hogy maga most milyen sebességgel hajtott?

Megvontam a vállamat és hallgattam.

Amikor ismét megszólalt, úgy elordította magát, hogy felpattantam az ülésről.

– *Kétszáztíz kilométeres óránkénti sebességgel!* – vonyította. – *Százzal haladta meg a megengedett sebességet.*

Elfordult és nagyot köpött. A köpés folyni kezdett lefelé a gyönyörű halványkék dukkózáson. Aztán megfordult, és útitársamra bámult. – Maga meg kicsoda? – kérdezte élesen.

– Autóstoppos – mondtam. – Felvettem.

– Nem magát kérdeztem! – süvítette. – őt kérdeztem.

– Elkövettem valamit? – kérdezte útitársam. Hangja olyan sima volt, mint a hajolaj.

– Több mint valószínű – felelte a rendőr. – Azonkívül maga a tanú. Majd rögtön sorra kerül. Jogosítvány? – nyújtotta felém sziszegve a kezét.

Odaadtam.

Kigombolta bal oldali mellényzsebét, és kivette a félelmetes könyvecskét. Nevemet és címemet gondosan lemásolta a jogosítványról, aztán a kocsi elé került, leolvasta a rendszámot, azt is felírta. Kitöltötte a dátumot, és feljegyezte vétségem részleteit. Aztán a jogosítványt meg a

másolatot átadta, de előbb még ellenőrizte, hogy jól látható-e rajta minden. Utána visszatette a könyvecskét zubbonya zsebébe, és begombolta.

– Most maga jön – szólta utasomhoz, és átkerült a koci túloldalára. Másik mellényzsebéből apró, fekete jegyzetfüzetet húzott elő. – Neve? Címe?

– Michael Fish, Luton, Windsor Lane tizennégy.

– Adjon valami igazolványt!

Társam kihúzta zsebéből a jogosítványát. A rendőr ellenőrizte a nevet és címet, majd visszaadta. – Foglalkozása? – kérdezte élesen.

– 'abarcsszállító.

– Micsoda?

– 'abarcsszállító.

– Betűzze.

– H mint Hermann, A mint Albert...

– Elég! És mi az a habarcsszállító?

– Őrmester úr, a habarcsszállító olyan ember, aki feladja a kőművesnek a cementet, olyan ládában, amelynek hosszú

nyele van, a tetején meg két deszka olyan szögben helyezkedik...

– Elég. Kinél dolgozik?

– Senkinél. Munka nélkül vagyok.

A rendőr mindent feljegyzett. Aztán visszatette a jegyzetömböt a jobb oldali mellényzsebébe, majd azt is begombolta.

– Majd utána nézek a maga dolgának – közölte utasommal.

– Az enyémnek? Csináltam valamit?

– Nem tetszik a pofája, ez minden – mondta a rendőr. – Az is lehet, hogy van magáról fényképünk. – Újra mellém lépett.

– Gondolom, tudja, hogy komoly bajban van? – kérdezte.

– Igen, őrmester úr.

– Ha elintézzük az ügyét, nagyon-nagyon sokáig nem vezetni majd ezt a flancos kocsit. Hosszú évekig semmilyen kocsit sem fog vezetni. Az lesz a jó. És remélem, hogy egy időre be is zárják.

– Engem? Börtönbe? – kérdeztem döbbenetben.

– Természetesen – nyalta meg az ajkát. – Rács mögé. A többi bűnözővel, akik megszegik a törvényt. És még jókora pénzbüntetés. Én örülök majd ennek a legjobban. Viszontlátásra a bírósági tárgyaláson. Majd kapnak idézést.

Megfordult és motorbiciklijéhez ballagott. Átvetette a lábát a nyergemre, és belerúgott az indítóba. Rövidesen eltűnt a szemünk elől.

– Hát ez megadta.

– Elkaptak – szólt utasom. – Elkaptak bennünket. Most mit csinál, főnök?

– Egyenesen az ügyvédemhez megyek Londonba – mondtam, és elindítottam a kocsit.

– Ne higgye, amit a börtönről mondott. Gyorshajtásért senki sem kerül síttre.

– Biztos benne? – kérdeztem.

– Egészen biztos. A jogosítványát elvehetik, és piszkosul nagy összegre büntethetik, de ez minden.

Rettenetesen megkönnyebbültem.

– Csak úgy mellékesen, miért hazudott? – kérdeztem.

– Hazudtam? Én? Miért gondolja, hogy hazudtam?

– A rendőrnek azt mondta, hogy munka nélküli habarcsszállító, nekem meg azt, hogy magasan kvalifikált szakember.

– Az is vagyok – jelentette ki. – De nem kötök mindent egy zsaru orrára.

– Hát akkor *mit* dolgozik? – kérdeztem.

– Ó– mondta ravaszul. – Mondjam meg?

– Szégyelli?

– Szégyellni? – kiáltotta felháborodottan. – Én szégyellném a munkámat? Ember nem lehet rá büszkébb.

– Akkor miért nem mondja meg?

– Maguk írók igazán mindenbe beleütik az orrukat. Boldogtalan lesz, míg meg nem tudja, mi a helyzet.

– Nem túlságosan izgat – hazudtam.

Szeme sarkából ravasz patkánypillantást vetett rám.

– Pedig izgatja. Látom a képén, hogy valami nagyon különös foglalkozásra gondol, és iszonyúan szeretné tudni, mi az.

Nem tetszett, hogy úgy olvas a gondolataimban. Csendben néztem az utat.

– Igaza lehet – folytatta. – Nagyon is különös foglalkozásom van. A legkülönösebb, amit csak képzelni lehet.

Vártam, hogy folytassa.

– Ezért válogatom meg, hogy kinek mondom el. Lehet maga civil ruhás zсарu.

– Úgy nézek ki?

– Nem – felelte. – Nem úgy néz ki, és nem is az. Ezt még a hülye is látja.

Zsebéből dohányszelencét meg cigarettapapírt vett elő, és cigarettát kezdett sodorni. Figyeltem, és hihetetlennek tűnt az a gyorsaság, amellyel ezt a meglehetősen komplikált műveletet elvégezte, öt másodpercen belül a kész cigarettát a szájába dugta. Utána a semmiből öngyújtót varázsolt elő. A láng fellobbant. A cigaretta égett. Az öngyújtó eltűnt. Különleges produkció volt.

– Soha senkit nem láttam, aki ilyen gyorsan tudott volna cigarettát sodorni – mondtam.

– Ó, hát észrevette?

– Persze hogy észrevettem. Fantasztikus volt.

Hátradólt és mosolygott. Tetszett neki az elismerés. Akarja tudni, hogy miért tudok ilyen gyorsan cigarettát sodorni? – kérdezte.

– Mondja csak!

– Azért, mert fantasztikus ujjaim vannak. Ezek az én ujjaim – mondta, és mindkét kezének ujjait maga elé nyújtotta – gyorsabbak és ügyesebbek, mint a világ legjobb zongoristájáé.

– Zongorista?

– Ne hülyéskedjen. Így néz ki egy zongorista?

Ujjaira pillantottam. Olyan gyönyörűek, olyan karcsúak és elegánsak voltak, mintha nem is hozzá tartoztak volna. Inkább egy agysebészhez vagy óráshoz illettek volna.

– Százszor nehezebb az én munkám, mint egy zongoristáé. Azt bárki meg tudja tanulni. Majdnem minden családban van egy kis klambó, aki zongorázik, ugye?

– Többé-kevésbé.

– Persze. De tízmillió pasas közül egy sem tudja megtanulni azt, amit én tudok. Ehhez mit szól?

– Rendkívüli. Azt hiszem, tudom, hogy mivel foglalkozik – mondtam. – Maga bűvész.

– Én? – horkant fel. – Bűvész? Hogy gyerekzsúrokra járjak, és cilindrből nyulakat húzzak elő?

– Akkor kártyás. Leül emberekkel, és jó lapokat oszt magának.

– Én? Egy rohadt kártyás? Hamiskártyás? Nyomorúságos mesterség az!

– Jó, hát feladom.

Nagyon lassan hajtottam, alig hatvannal, nehogy még egyszer megállítsanak. A London-Oxford útra értünk, és lefelé hajtottunk a dombokról.

Útitársam egyszerre fekete nadrágszíjat húzott elő. – Láta ezt már valahol? – kérdezte. A nadrágszíjon különleges csat volt.

– Hé, ez az enyém! Hogy kerül magához?

Vigyorgott, és szelíden lóbálta a szíjat. – Na, mégis mit gondol? A nadrágjáról.

A derekamhoz nyúltam. A szíj nem volt meg.

– Úgy érti, hogy miközben vezettem, leemelte rólam? – kérdeztem döbbenten.

Bólintott, és apró, fekete patkányszemét le nem vette rólam.

– Lehetetlen – mondtam. – Ki kellett kapcsolnia a csatot, és áthúzni az övtartókon. És nem láttam, hogy megmozdult volna. És ha nem is láttam, éreznem mindenképpen kellett volna!

– És nem érzett semmit, ugye? – szólt diadalmasan. A szíjat ölébe ejtette, és ujjai közt egy barna cipőpertlit forgatott. – Nem hiányzik senkinek a cipőzsinórja? – kérdezte vigyorogva.

A cipőmre pillantottam. Az egyikből hiányzott a zsinór. – Úristen, hát ezt meg hogy csinálta? Nem láttam, hogy lehajolt...

– Nem láthat semmit – jelentette ki büszkén. – Azt sem, hogy megmozdulok. És tudja, miért?

– Tudom – feleltem. – Mert fantasztikus ujjai vannak.

– Igaza van. Gyors a felfogása. – Hátradőlt, és a maga sodorta cigarettát rágsáлта. A füstöt a szélvédőre fújta. Tudta, hogy nagy benyomást tett rám a mutatványaival, és ez boldoggá tette. – Nem akarok elkésni – jelentette ki hány óra van?

– Ott az óra maga előtt – mondtam.

– Nem bízom az autóórákban. Magánál mennyi az idő?

Felhajtottam a kezelőmet, hogy megnézzem a karórámat.

Nem volt meg. Ránéztem az emberre. Vigyorogva pillantott vissza.

– Azt is elvette – szóltam.

Kinyújtotta a kezét, és a tenyerén ott feküdt az órámat. – Szép darab. Jó minőség. Tizenhét karátos arany. Ilyet mindig könnyű eladni.

– Ha megengedi, szeretném visszakapni – mondtam hűvösen.

Az órát óvatosan a kocsibörtálcájára tette. – Magától, főnök, nem csennék el semmit – mondta. – Maga haverom. Felvett a kocsijára.

– Örülök, hogy annak tart.

– Csak a kérdésére válaszolok – folytatta. – Azt kérdezte, hogy miből élek, hát most megmutatom.

– Mi van még magánál?

Mosolyogva vette elő zsebéből a jogosítványomat, a kulcskarikámat, négy kulccsal, néhány bankjegyet, a kiadóm levelét, a jegyzetfüzetemet, egy ceruzacsonkot, egy öngyújtót és a feleségem gyönyörű, gyöngyökkel díszített zafírgyűrűjét.

Éppen egy londoni ékszerészhez akartam vinni, mert hiányzott belőle egy gyöngyszem.

– Itt egy másik szép darab. – Adta vissza a gyűrűt. – Tizennyolcadik századbeli, ha nem tévedek, III. György uralkodása alatt készült.

– Igaza van – mondtam csodálkozva. – Úgy van. Tehát zsebtolvaj.

– Nem szeretem ezt a szót. Én hivatásos ujjműves vagyok.

Ünnepélyesen, büszkén jelentette ki, mintha azt mondta volna, hogy ő a Királyi Akadémia elnöke vagy a canterbury érsek.

– Ezt a kifejezést még soha nem hallottam – feleltem. – Maga találta ki?

– Dehogyan én. Azokat hívják így, akik hivatásuk magaslatára emelkedtek. Aranyművesről, ezüstművesről hallott már, ugye? Ők szakemberek aranyban, ezüstben. Én szakember vagyok az ujjaimban. Ezért vagyok ujjműves.

– Érdekes foglalkozás lehet.

– Csodálatos foglalkozás. Gyönyörű.

– Ezért megy lóversenyre?

– A lóversenyen könnyű aratni. Csak figyelni kell a szerencsés nyerőket, amikor sorban állnak a pénzükért. Aztán, ha felvették, az ember egyszerűen utánuk megy, és kiszolgálja magát. De értsen meg, főnök! Soha vesztőtől nem veszek el semmit. Sem szegényektől. Csak olyanoktól, akik megengedhetik maguknak. A nyerőktől és a gazdagoktól.

– Roppant tisztességes magától – mondtam. – Hányszor csípték el?

– Elcsípni? Engem? – háborodott fel. – Csak a zsebtolvajokat csípi el. Ujjműveseket soha. Nézze, én még a

hamis fogát is ki tudnám venni a szájából, ha akarnám, és észre sem venné.

– Nincs hamis fogam.

– Tudom, hogy nincs, különben már régen kivettem volna. Elhittem. Ezek a hosszú ujjak bármire képesek.

Egy ideig némán haladtunk.

– Az a rendőr majd alaposan utána néz a dolgainak – mondtam. – Nem izgatja?

– Senki sem néz utána a dolgainak.

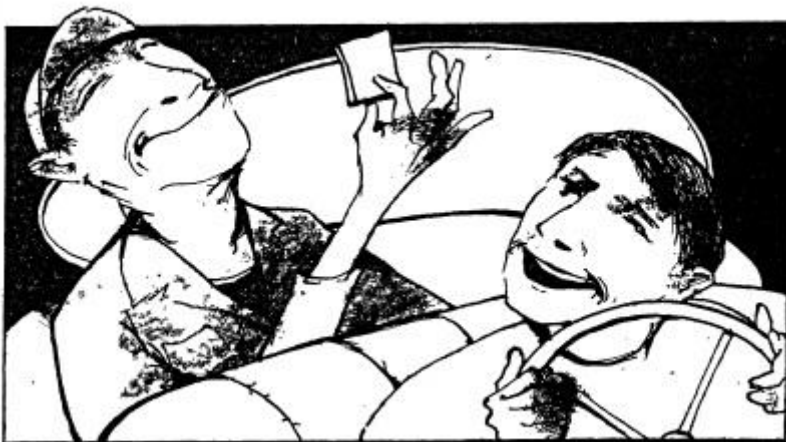
– Dehogynem. Felírta a nevét és a címét.

Az ember ismét ravasz patkánymosollyal pillantott rám. – Fogadok, hogy semmit sem jegyzett meg. Olyan zsarut még nem láttam, akinek jó memóriája lett volna. Néha még a saját nevüket is elfelejtik.

– Mi köze ennek a memóriához? – kérdeztem. – Leírta a könyvecskéjébe.

– Igen, főnök. De pechjére elvesztette a könyvecskéjét. Elvesztette azt, amibe az én nevemet írta, meg azt is, amibe a magáét.

Finom, hosszú ujjáival győzedelmesen húzta elő azt a két jegyzetfüzetet, amit kiemelt a rendőr zsebéből. – A legkönnyebb munka, amit valaha csináltam – jelentette ki büszkén.

Úgy meglepődtem, hogy majdnem behajtottam az előttem haladó tejeskocsiba.

– Annak a rendőrnek nincsenek adatai rólunk.

– Maga egy zseni! – kiáltottam.

– Se név, se cím, se rendszám, semmi – mondta.

– Csodálatos.

– Jobb, ha mielőbb lehajt a főútról. Gyűjtünk egy kis örömtüzet, és elégetjük a könyvecskéket.

– Maga rendkívüli fickó!

– Kösz, főnök – szólt szerényen. – Mindig jólesik az elismerés.